

Міністерство освіти і науки України
Сумський національний аграрний університет
Факультет економіки і менеджменту
Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

**Робоча програма (силабус) освітнього компонента
Страхування**

Спеціальність	072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок
Освітня програма	«Фінанси, банківська справа та страхування »
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

Суми – 2025

Розробник: Ірина САМОНІКІНА к.е.н., доцент, доцент
(підпис) (прізвище, ініціали) (вчений ступінь та звання, посада)
кафедри фінансів, банківської справи та страхування

Розглянуто, схвалено та затверджено на засіданні кафедри фінансів, банківської справи та страхування	протокол від <u>09.06.2025</u> № <u>19</u>
	Завідувач кафедри <u>Сергій ФРОЛОВ</u> (підпис)

Погоджено:

Гарант освітньої програми Лариса РИБІНА
(підпис) (ПІБ)

Декан факультету, де реалізується освітня програма Світлана ЛУКАШ
(підпис) (ПІБ)

Рецензія на робочу програму (додається) надана: Вікторія БОРИСОВА
(підпис) (ПІБ)

Михайло Гесин
(ПІБ)

Методист відділу якості освіти, ліцензування та акредитації Надія БАРАНІК
(підпис) (ПІБ)

Зареєстровано в електронній базі: дата: 09.07. 2025 р.

Інформація про перегляд робочої програми (силабусу):

Навчальний рік, в якому вносяться зміни	Номер додатку до робочої програми з описом змін	Зміни розглянуто і схвалено		
		Дата та номер протоколу засідання кафедри	Завідувач кафедри	Гарант освітньої програми

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

1	Назва ОК	Страхування		
2	Факультет/кафедра	Факультет економіки і менеджменту/ кафедра фінансів, банківської справи та страхування		
3	Статус ОК	Обов'язковий		
4	Програма/Спеціальність (програми), складовою яких є ОК	Фінанси, банківська справа та страхування / 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок		
6	Рівень НРК	6 рівень		
7	Семестр та тривалість вивчення	6 семестр, 1-15 тижнів		
8	Кількість кредитів ЄКТС	5		
9	Загальний обсяг годин та їх розподіл	Контактна робота(заняття)		
		Лекційні	Практичні /семінарські	Лабораторні
	Денна форма навчання	44	30	-
				76
10	Мова навчання	Українська		
11	Викладач/Координатор освітнього компонента	Самошкіна Ірина Дмитрівна, к.е.н, доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування		
11.1	Контактна інформація	Аудиторія 406е, вівторок 12.00-14.00, тел.. +380506059971, E-mail:ira_samoshkina@ukr.net		
12	Загальний опис освітнього компонента	Освітній компонент забезпечує базову підготовку фахівця якісно нового рівня, здатного вирішувати складні нестандартні завдання і проблеми дослідницького характеру у страховій галузі, Спрямований на формування у здобувачів вищої освіти теоретичних знань та набуття практичних навичок щодо управління грошовими потоками страхових компаній, організації страхової справи на державному і місцевому рівнях, формування і аналізу документів, що використовуються в діяльності страховиків. Дисципліна передбачає послідовне та систематизоване вивчення засад функціонування страхової галузі, формування доходів та здійснення видатків страховими організаціями, оцінювання результатів впливу страхових компаній на соціально-економічний розвиток держави. Засвоєння здобувачами вищої освіти змісту освітнього компоненту «Страхування» дозволить майбутнім фахівцям ефективно використовувати одержані знання у страхових компаніях, фінансових, податкових органах, а також в інших сферах фінансово-економічної діяльності.		
13	Мета освітнього компонента	Формування цілісної системи знань з організації і функціонування галузі страхування, оволодіння навичками і прийомами страхування, пов'язаними з використанням навичок роботи у страховій компанії, вивчення особливостей надання страхових послуг та фінансової діяльності страховика, формування у здобувачів вищої освіти здібностей до проведення науково-практичних досліджень в галузі страхування і презентації їх результатів.		
14	Передумови вивчення ОК, зв'язок з іншими освітніми компонентами ОП	1. Освітній компонент базується на: Фінансова система 2. Освітній компонент є основою для: Соціальне страхування 3. Обмеження відсутні		
15	Політика академічної доброчесності	Політика академічної доброчесності здійснюється відповідно до «Кодексу академічної доброчесності Сумського національного аграрного університету»: https://drive.google.com/file/d/142uwVZKHnDYNQJ6TKFxaaPcr7rT5qTN8/view		
16	Ключові слова	Страхування, страховий ринок, класи страхування, страхова компанія, страховий ризик, регулювання страхової діяльності, екологічне страхування.		
17	Посилання на Moodle	https://cdn.snau.edu.ua/moodle/course/view.php?id=1303		

2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ ТА ЇХ ЗВ'ЯЗОК З ПРОГРАМНИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ НАВЧАННЯ

Результати навчання за ОК: Після вивчення освітнього компонента студент очікувано буде здатен...»	Програмні результати навчання, на досягнення яких спрямований ОК						Як оцінюється РНД
	ПР4	ПР7	ПР10	ПР11	ПР16	ПР25	
ДРН 1 володіти понятійно-термінологічним апаратом в галузі страхування, розуміти функції страхування, принципи страхування, обґрунтовувати роль страхування в страховому захисті суб'єктів аграрного сектору економіки, активізації бізнесу, збільшенні обсягів інвестицій.	x					x	Розв'язання практичних завдань. Тести множинного вибору
ДРН 2 аналізувати сучасний стан страхового ринку, проводити порівняльну характеристику суб'єктів страхового ринку та обґрунтовувати напрями удосконалення механізму реалізації страхових послуг страховими організаціями країни (регіону), визначати та аналізувати страхові та нестрахові ризики, у т.ч. аграрного сектору економіки			x		x	x	Розв'язання практичних завдань.
ДРН 3 визначати роль посередників (страхових агентів та страхових брокерів) у здійсненні страхової діяльності, проводити аналіз фінансових, матеріальних, трудових, інформаційних ресурсів страхових організацій.			x				Розв'язання практичних завдань, ситуаційні завдання (кейси)
ДРН 4 володіти знаннями про основні класи страхового захисту майна суб'єктів аграрного сектору економіки, життя, відповідальності юридичних та фізичних осіб, розуміти принципи організації та умови проведення страхування в обов'язковій та добровільній формах, володіти системою знань про необхідність та сутність перестрахування та співстрахування, методи державного та ринкового регулювання системи страхування	x	x				x	Розв'язання практичних завдань.
ДРН 5 складати необхідні розрахунки основних показників діяльності страхових організацій, оцінювати склад та структуру страхового портфеля страхових компаній, володіти основами визначення страхових тарифів та методами прийняття рішень з питань удосконалення тарифної політики в галузі страхування та перестрахування.					x		Розв'язання практичних завдань, ситуаційні завдання (кейси)
ДРН 6 Володіти методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері страхування				x			кейси

ПР4 Знати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи та страхування.

ПР7. Розуміти принципи, методи та інструменти державного та ринкового регулювання діяльності в сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ПР10. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних, збирати та аналізувати необхідну фінансову інформацію, розраховувати

показники, що характеризують стан фінансових систем.

ПР11. Володіти методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ПР16. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

ПР 25 Ідентифікувати джерела та розуміти механізм фінансово-кредитного забезпечення і страхового захисту суб'єктів аграрного сектору економіки

3. ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА (ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ)

Тема. Перелік питань, що будуть розглянуті в межах теми	Розподіл в межах загального бюджету часу (денна/заочна)			Рекомендована література ¹
	Аудиторна робота		Самостійна робота	
	Лк	П.з / семін. з.		
Тема 1 Економічна суть страхування 1 Економічна категорія страхування 2. Взаємозв'язок особистого і соціального страхування 3. Основні поняття і страхові терміни.	2	-	4	2,3,4,6
Тема 2 Класифікація страхування. Юридичні основи страхових відносин 1. Основні принципи класифікації страхування. 2. Законодавство України про страхування.	2	-	4	4,5, 6, 12, 16,21
Тема 3 Порядок укладання та ведення страхової угоди 1. Сутність та порядок укладання договору страхування. 2. Права й обов'язки суб'єктів страхових відносин. 3. Відмова у страхових виплатах. Припинення дії договору страхування	2	-	4	1,3,4,16,21
Тема 4 Поняття страхових ризиків та їх класифікація в аграрній сфері 1. Економічна суть страхових ризиків. 2. Класифікація та оцінка ризиків у страхуванні. 3. Управління страховими ризиками.	2	2	4	2,3,4,10,14,15,16
Тема 5 Страхування майна сільськогосподарських підприємств і організацій 1.Економічний зміст страхування основних і оборотних фондів. 2. Ставки страхових платежів. 3.Укладання та припинення дії договору страхування.	2	2	4	2,3,4,16,21
Тема 6 Страхування сільськогосподарських культур і тварин 1. Страхувальники, об'єкти страхування сільськогосподарських культур та страхова відповідальність. 2. Задачі, основні принципи і умови страхування тварин.	2	2	4	2,3,4,5,16,21
Тема 7 Визначення збитку і страхового відшкодування при страхуванні сільськогосподарських культур і тварин 1. Загальні принципи визначення збитку при загибелі та пошкодженні врожаю сільськогосподарських культур. 2.Визначення збитку при страхуванні багаторічних насаджень. 3.Визначення збитку та розміру відшкодування при страхуванні тварин.	2	2	4	2,3,4,5,16,21

¹Конкретне джерело із основної чи додатково рекомендованої літератури

<i>Тема 8 Страхування транспортних засобів сільськогосподарських підприємств</i> 1. Особливості страхування транспортних засобів аграрних підприємств. 2. Обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників транспортних засобів. 3. Діяльність МТСБУ.	2	2	4	2,3,4,16,21,22
<i>Тема 9 Екологічне страхування</i> 1. Роль страхування у підтримці екологічно сталого розвитку компаній в Україні. 2. Сутність страхування екологічних ризиків. 3. Показники екологічного ризику. 4. Основні положення теорії «екологічного ризику».	2	2	4	2,3,5,7,8,9,17,18,24
<i>Тема 10 Страховий ринок</i> 1. Поняття страхового ринку та його структура. 2. Страхові посередники та їх роль на страховому ринку. 3. Маркетинг у страхуванні.	2	2	4	1,3,5,16,21,17
<i>Тема 11 Страхова організація</i> 1. Організаційні форми страховиків. 2. Структура страхових компаній. 3. Об'єднання страховиків та їх функції. 4. Внутрішній та зовнішній контроль страховика.	2	-	3	2,3,16,21
<i>Тема 12 Державне регулювання страхової діяльності.</i> 1. Реалізація державної політики у галузі страхування. 2. Система державного нагляду за страховою діяльністю в Україні. 3. Ліцензування страхової діяльності та контроль за її проведенням.	2	-	3	2,3,4,16
<i>Тема 13 Морське страхування</i> 1. Особливості організації та види морського страхування. 2. Страхування морських суден. 3. Страхування вантажів, які перевозяться морським транспортом.	2	-	3	3,4,16,21
<i>Тема 14 Авіаційне страхування</i> 1. Характеристика ризиків та види авіаційного страхування. 2. Страхування повітряних суден. 3. Страхування відповідальності власників повітряних суден.	2	-	3	2,3,5,12,13
<i>Тема 15: Страхування майна громадян</i> 1. Принципи страхового захисту майна громадян. 2. Страхова оцінка будівель. 3. Страхування домашнього майна, що належить громадянам. 4. Страхування транспортних засобів і вантажів.	2	2	3	1,2,4,6,7,8
<i>Тема 16: Страхування життя і пенсій</i> 1. Особисте страхування. 2. Страхування життя. 3. Пенсійне страхування.	2	2	3	2,3,4,7,8,9
<i>Тема 17 Страхування від нещасних випадків</i> 1. Індивідуальне страхування від нещасних випадків. 2. Страхування від нещасних випадків за рахунок підприємств. 3. Обов'язкове страхування від нещасних випадків на транспорті. 4. Добровільне медичне страхування.	2	2	3	2,3,4,5,7,8,9,21
<i>Тема 18 Медичне страхування</i> 1. Система та ринок медичного страхування. 2. Обов'язкове медичне страхування. 3. Добровільне медичне страхування.	2	2	3	2,4,5,6,7,8,9

Тема 19 Страхування відповідальності 1. Сутність та призначення страхування відповідальності. 2. Страхування цивільної відповідальності громадян, що мають зброю. 3. Страхування професійної відповідальності громадян.	2	2	3	2,3,5,7,8,9
Тема 20 Страхування підприємницьких ризиків 1. Суть та призначення страхування підприємницьких ризиків. 2. Страхування від перерв у виробництві внаслідок знищення або пошкодження майна. 3. Страхування відповідальності товаровиробників за якість продукції.	2	2	3	2,3,7,8,9,16,21
Тема 21 Страхування фінансово-кредитних ризиків 1. Сутність та основні види страхування фінансових ризиків. 2. Економічний зміст страхування кредитних ризиків. 3. Форми страхування кредитів. 4. Страхування депозитів.	2	2	3	4,5,7,8,16,21
Тема 22 Перестрахування і співстрахування 1. Необхідність та значення перестрахування. 2. Методи та форми проведення перестраховальних операцій. 3. Співстрахування та механізм його застосування.	2	2	3	2,3,4,5,16,21
Всього	44	30	76	

4. МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ТА НАВЧАННЯ

ДРН	Методи викладання (робота, що буде проведена викладачем <u>під час аудиторних занять, консультацій</u>)	Методи навчання (які види навчальної діяльності має виконати <u>студент самостійно</u>)
ДРН1	Лекції (оглядова, проблемна), пояснення на практичних / семінарських заняттях, ілюстрації з використанням мультимедійного обладнання	Робота з конспектом лекцій в системі Moodle, робота в мережі Інтернет, Мозковий штурм, захист кейсів, складання тесту
ДРН 2	Лекції (оглядова, дискусійна), пояснення на практичних заняттях, ілюстрації з використанням мультимедійного обладнання, мозковий штурм	Робота з конспектом лекцій в системі Moodle, інтерактивні відео та квізи, робота в мережі Інтернет.
ДРН3	Пояснення	Робота з конспектом лекцій в системі Moodle, розв'язання задач, складання тестів, exit slips
ДРН 4	Оглядова лекція, семінар-дискусія, тестування, пояснення, кейс-метод	Робота з конспектом лекцій в системі Moodle, сценарії проблем, розв'язання задач, складання тестів
ДРН 5	Пояснення, демонстрація	Робота з конспектом лекцій в системі Moodle, робота в мережі Інтернет, Мозковий штурм, захист кейсів, складання тесту
ДРН6	Оглядова лекція, пояснення на практичних заняттях, ілюстрації з використанням мультимедійного обладнання,	Робота з конспектом лекцій в системі Moodle, робота в мережі Інтернет, захист кейсів. імітації, рольова гра.

5. ОЦІНЮВАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ

5.1. Діагностичне оцінювання (зазначається за потреби)

5.2. Сумативне оцінювання

5.2.1. Для оцінювання очікуваних результатів навчання передбачено

№	Методи сумативного оцінювання	Бали / Вага у загальній оцінці	Дата складання
1.	Тести множинного вибору Модуль 1 – теми 1-11 Модуль 2 – теми 12-22	30 балів (2x15 балів) / 30%	7 тиждень, 14 тиждень
2.	Практичні роботи	30 балів (10x3 бали)/30%	до 8 тижня; до 14 тижня
3.	Вирішення ситуаційних завдань(кейсів) за темами курсу	10 балів / (2x5 балів)/10%	до кінця 8 тижня; до кінця 14 тижня
4.	Екзамен (письмовий): тест множинного вибору, практичне завдання і співбесіда	30 балів / 30%	згідно розкладу

5.2.2. Критерії оцінювання

Компонент	Незадовільно	Задовільно	Добре	Відмінно
Тести множинного вибору	<5балів	6-8 балів	8-13 балів	13-15 балів
	Правильні відповіді на 25%	Правильні відповіді на 30-50%	Правильні відповіді на 55-85%	Правильні відповіді на 90-100%
Практична робота	0 балів	1 бал	2 бали	3 бали
	Практична робота не виконана або виконана не вірно	Практична робота виконана з помилками, студент не достатньо орієнтується в теоретичному матеріалі	Практична робота виконана з незначними помилками, студент добре орієнтується в теоретичному матеріалі	Практична робота виконана повністю без помилок, студент добре орієнтується в теоретичному матеріалі
Вирішення ситуаційних завдань(кейсів) за темами курсу	<2балів	3 бали	4 бали	5 балів
	Частково виконана робота	Робота виконана в повному обсязі; студент виявляє елементарні знання окремих положень навчального матеріалу, узагальнює інформацію, обробляє дані, але відсутні висновки	Робота виконана в повному обсязі; студент обґрунтовано викладає навчальний матеріал, аналізує, синтезує, узагальнює та оцінює інформацію, обробляє та логічно інтерпретує дані, одержані результати, є висновки	Робота виконана в повному обсязі; студент вільно, самостійно й аргументовано викладає навчальний матеріал, глибоко та всебічно розкриває його зміст, аналізує, узагальнює та критично оцінює інформацію

Екзамен	0-5 балів	5-15 балів	15-27 балів	27-30 балів
	Не в повному обсязі розкриті теоретичні питання, не виконано практичне завдання, не пройдена співбесіда	Не в повному обсязі розкриті теоретичні питання, виконано практичне завдання із несуттєвими помилками, частково пройдена співбесіда	Всі вимоги виконані до завдання, частково пройдена співбесіда	Всі вимоги виконані до завдання, пройдена співбесіда, власна думка, критична оцінка проблемних питань

5.3. Формативне оцінювання:

Для оцінювання поточного прогресу у навчанні та розуміння напрямів подальшого удосконалення передбачено

№	Елементи формативного оцінювання	Дата
1	Експрес-опитування після вивчення кожної теми	Кожне заняття
2	Обмін думками	2, 4, 6, 8, 10, 13 тиждень
3	Самооцінка поточного тестування	7 тиждень, 14 тиждень
4	Розгляд кейсів	1 тиждень, 9 тиждень
5	Усний зворотній зв'язок від викладача та студентів після захисту контрольної роботи	8 тиждень, 12 тиждень
6	Розв'язання задач	6, 7, 13, 14 тиждень

Самооцінювання може використовуватися як елемент сумативного оцінювання, так і нормативного оцінювання.

6. НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ (ЛІТЕРАТУРА)

2.1. Основні джерела

2.1.1. Підручники, посібники

1. Горбач Л.М., Кадебська Е.В. Страхування. Підручник. *Кондор*. 2024. 544 с.
2. Дмитришин М.В., Дмитришин Р.І., Русин Р.С. Страхування: Навчальний посібник. Івано-Франківськ, НАІР. 2024. 272 с. URL: <https://kmfa.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/64/2025/02/dmytryshyn-m.v.-dmytryshyn-r.i.-rusyn-r.s.-strakhuvannia.pdf>
3. Журавка О.С., Бухтіарова А.Г., Пахненко О.М. Страхування. навч. посіб. Суми. Сумський державний університет. 2020. 350 с. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/76863>
4. Мельник Т. А., Сибірцев В. В. Страхування: навчальний посібник. Кропивницький: ПП «Ексклюзив Систем». 2022. 307с. URL: <https://dspace.kntu.kr.ua/server/api/core/bitstreams/80338856-01e5-4c63-bab1-57c0afa921f1/content>
5. Сосновська О.О. Страхування: навчальний посібник. Київ. ун-т ім. Б. Грінченка. 2021. 328 с. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/39294/1/O_Sosnovska_NP_Strahovanie_2021_FITU.pdf

2.1.2. Методичне забезпечення

6. Борисова В.А., Самошкіна І.Д. Страхування: методичні вказівки щодо виконання самостійної роботи для студентів за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа та страхування, освітнього ступеня – бакалавр, денної і заочної форми навчання, Суми, 2023, 31 с. (Протокол №7 від 23.01.2023)
7. Самошкіна І.Д., Борисова В.А. Страхування: Методичні рекомендації щодо проведення практичних занять для здобувачів 3 курсу освітньої програми «Фінанси, банківська справа та страхування», спеціальності 072 (D2) «Фінанси, банківська справа та страхування та фондовий ринок», денної і заочної форм здобуття освіти ступеня вищої освіти «бакалавр». Суми, 2025. 96 с. (протокол № 11 від 06.06.2025 р.)
8. Самошкіна І.Д., Борисова В.А., Страхування: конспект лекцій для студентів за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа та страхування, освітнього ступеня – бакалавр, денної і заочної форми навчання Суми: СНАУ, 2023. 88 с. (Протокол №7 від 23.01.2023)

2.1.3. Інші джерела

9. Borisova, V., Samoshkina, I., Poliatykyina, Development of environmental insurance in conditions of economic instability. *Baltic Journal of Economic Studies*.

10(4). 2024. Рр. 106-114. <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2024-10-4-106-114>. URL: <http://www.baltijapublishing.lv/index.php/issue/article/view/2582/2573>

10. Borisova V., Samoshkina I. Unmanned aerial vehicles in agricultural risk insurance. Безпілотні літальні апарати у страхуванні сільськогосподарських ризиків. *Управління змінами та інновації*. № 12. 2024. С. 90-96. DOI <https://doi.org/10.32782/CMI/2024-12-14> URL: <https://cmi.politehnica.zp.ua/index.php/journal/article/view/173/166>

11. Про страхування: Закон України № 1909-IX, (Редакція станом на 01.01.2025). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20#Text>

12. Самошкіна І.Д. Міжнародний досвід розвитку аграрного страхування в Україні. *Технології XXI сторіччя: Збірник тез за матеріалами 28-ої Міжнародної науково-практичної конференції (23-25 листопада 2022 р.)*. Ч.2. Суми: СНАУ, 2022. С.3-5.

13. Самошкіна І.Д. Страхування екологічних ризиків як напрям покращення діяльності аграрних підприємств в Україні. *Збірник тез за матеріалами 30-ї Міжнародної науково-практичної конференції "Інноваційні технології в Індустрії 5.0"*, (21-23 жовтня 2024 р.). Ч.2. Суми, СНАУ, 2024. С. 32-33.

14. Самошкіна І.Д. Екологічне страхування як чинник запобігання ризиків природокористування. *Innovative educational technologies: European experience and its application in training in economics and management: Proceedings of scientific and pedagogical internship* (February 3 – March 16, 2025, Riga, Latvia). Riga, Latvia: Baltija Publishing, 2025. 328 p. С. 235-237. DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-530-3-80>

15. Самошкіна І.Д. Розвиток діджиталізації страхового ринку України. *Економіка та суспільство*. Електронний науковий журнал. Випуск № 41 <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-41-52>. 2022 р. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1572/1513>

16. Самошкіна І.Д., Ждек В.М. Розвиток екологічного страхування в умовах нестабільної економіки. Науковий журнал *Молодий вчений*. №3(115). 2023. С. 115-119. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2023-3-115-22>. URL: <https://molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/5792/5667>

17. Самошкіна І.Д. Розвиток соціального страхування та системи соціального забезпечення в Україні. *Сталий розвиток економіки*. № 3 (54) 2025. С. 220-226. DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2025-54-34> URL: <https://economdevelopment.in.ua/index.php/journal/article/view/1337/1287>

18. Серажим Ю.В., Фадєєва І.Г., Самошкіна І.Д. Роль сучасних фінансових інструментів у підтримці екологічно сталого розвитку компаній в Україні. *Актуальні питання економічних наук*, (10), квітень 2025 р. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15195275> URL: <https://a-economics.com.ua/index.php/home/article/view/399/406>

2.2 Додаткові джерела

19. Офіційний сайт Державної казначейської служби України. URL: <http://www.treasury.gov.ua>

20. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://www.rada.gov.ua/>
21. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <http://www.minfin.gov.ua/>
22. Фориншурер. Страхование в Украине. URL: <https://forinsurer.com/>
- 23 Офіційний сайт МТСБУ <http://www.mtsbu.ua/ua/>